

שישה אשכולות של פדגוגיות חדשניות

חדשנות פדגוגית היא פתרון חלופי או חדש לאתגרים החינוכיים העומדים על הפרק. המונח "חדשנות" אינו מתייחס דווקא לרעיון התיאורטי; הוא עשוי לכלול גם דרכים ליישום ולהטמעת פרקטיקות פדגוגיות. ברמה המערכתית, חדשנות עשויה להיות מתן לגיטימציה לגישות שנחשבו שוליות והפיכתן לדפוס פעולה מרכזי. למשל, החינוך האלטרנטיבי. גישות חדשניות רבות, שנחשבות כיום לשיטות פדגוגיות נפוצות ושיעילותן מאושרת במחקרים אמפיריים, נובעות מהדגמים הקונסטרוקטיביסטיים ומהניסיון של בתי ספר בודדים שהציעו חינוך אלטרנטיבי.

במחקר הנוכחי בחרו אנשי ה-OECD להתמקד בשישה אשכולות פדגוגיים מרכזיים, כאשר גישות פדגוגיות אחרות יידונו כחלק מהאשכולות הני"ל או כיסודות הכלליים של תפיסת הלמידה המודרנית (כגון, הוראה רב-דיסציפלינרית, למידה חברתית-רגשית, למידה שיתופית).

הגישות החדשניות שנבחרו לא רק מביאות להישגים אקדמיים, אלא הן מטפחות את המיומנויות של המאה ה-21 ומיישמות את עקרונות הלמידה של ה-OECD:

מיומנויות המאה ה-21	עקרונות הלמידה	אשכול פדגוגיה חדשני
פתרון בעיות; אוריינות דיגיטלית	האופן החברתי של למידה; רגישות להבדלים ולשוני; העלאה הדרגתית של אתגרים; הערכה לשם למידה	למידה מעורבת
אוריינות דיגיטלית	האופן החברתי של הלמידה; מכוונות למוטיבציה ולרגשות; העלאה הדרגתית של אתגרים; הערכה לשם למידה	משחק
פתרון בעיות; אוריינות דיגיטלית; יצירתיות	מכוונות למוטיבציה ולרגשות; העלאה הדרגתית של אתגרים	חשיבה חישובית
פתרון בעיות; אוריינות דיגיטלית; אזרחות; חשיבה ביקורתית	האופן החברתי של הלמידה; מכוונות למוטיבציה ולרגשות	למידה התנסותית
יצירתיות; אוריינות בריאותית	האופן החברתי של הלמידה; מכוונות למוטיבציה ולרגשות; רגישות להבדלים	למידה מעוגנת גוף
אוריינות דיגיטלית; אזרחות; חשיבה ביקורתית	האופן החברתי של הלמידה; מכוונות למוטיבציה ולרגשות	הוראה מבוססת אורייניות מרובות הוראה מבוססת דיון

התקציר מבוסס על הפרק:

Paniagua, A. & Istance, D. (2018). *Teachers and designers of learning environments: The importance of innovative pedagogies*. Paris: Center for Educational Research and Innovation, OECD, ch. 4: "Six clusters of innovative pedagogies", pp. 77-84.

ששת האשכולות יתוארו וינתחו בפרקים הבאים באמצעות המסגרת של "C5", שעקרונותיה הוצגו בפרק הקודם:

א. שילובים: שילוב בין מספר דגמים תיאורטיים ופרקטיקות מבטיחות. אפיון כל גישה יכלול את ההתייחסות לאופן הייחודי שבו משתלבות המתודות והפרקטיקות לגישה קוהרנטית או את הקשרים בין האשכול הנדון לגישות אחרות.

ב. התמצאות: בחינת דרכי היישום וההבנה של גישות פדגוגיות חדשניות. בהתאם לכך, בהמשך יתוארו תנאים ליישום מוצלח של פדגוגיות חדשניות, מעבר לעקרונותיהן התיאורטיים.

ג. הקשר: הדיון בהקשר של האשכולות הפדגוגיים יתמקד בנקודות הבאות:

- ✓ כיצד הגישות הפדגוגיות מציעות הוראה דיפרנציאלית ומקדמות את השתתפות התלמידים בלמידה.
- ✓ הכרה ברקע המגוון של התלמידים.
- ✓ מתן מענה לאינטרסים של התלמידים, בניית קשרים בין ההוראה לאתגרים ממשיים בעלי משמעות לתלמידים.

ד. תוכן: מרבית הגישות הפדגוגיות המוצעות אינן מוגבלות לתחום דיסציפלינרי צר; הן ניתנות ליישום במגוון רחב של דיסציפלינות ומפתחות מיומנויות למידה כלליות. עם זאת, הן מושפעות מהמסגרות האפיסטמיות של תחומים ייחודיים ומותאמות אליהן.

ה. שינוי: השלכות הגישות הפדגוגיות החדשניות על פרקטיקת ההוראה והדרכים להכנת המורים ליישום הגישות הנ"ל.

לסיכום, ניתן לומר שהגישות הפדגוגיות החדשניות אינן מנותקות אחת מהאחרת, קיימים ביניהן קשרים שונים. ניתן לשלב בין מספר אשכולות פדגוגיים כדי למקסם את השפעתם ולהתאים את יישום הגישה הפדגוגית להקשר ולתוכן הלמידה. למשל: הוראה מבוססת אורייניות מרובות, הוראה מבוססת דיון ולמידה מעוגנת גוף עשויות להעשיר את הלמידה גם בתחום האמנות וגם בתחום של פיתוח מיומנויות השפה; הוראת האשכולות של משחוק, למידה מעוגנת גוף וחשיבה חישובית, יכולה להעשיר את הלמידה בתחומים של טכנולוגיית המידע והעיצוב; פדגוגיות הלמידה ההתנסותית, החשיבה החישובית ולמידה מעוגנת גוף יכולות להעשיר לימודי מדעים, למשל את הוראת הרובוטיקה, שבמסגרתה לומדים עיצוב ותכנון רובוטים ומבצעים חקר שיתופי עם עמיתים. חשוב לזכור, כי אפשר ורצוי לשלב בין גישות פדגוגיות חדשניות.